

Voordracht behorende bij presentatie Ondersteuningsbehoeften

De met hoofdletters gemarkeerde paragrafen geven een nieuwe pagina in de presentatie aan

Op dagen dat we zo druk bezig zijn met veel, lukt het soms niet om alles eens even van een afstandje te bekijken.

We zijn zo druk met het afwerken van de doen-lijstjes die we onszelf en elkaar hebben gegeven, dat we het niet kunnen opbrengen om stil te staan.

Ervaren of de dingen waar we mee bezig zijn nog de juiste zijn.

We ervaren onrust in ons leven van vandaag de dag en raken professioneel verstrikt in het oerwoud aan extern opgelegde (en zelf opgelegde) regeldruk.

We zitten daarnaast met onze hoofden zo in de materie dat het grote plaatje zoek dreigt te raken. Wat doen we en wat willen we doen?

HOE KOMT DAT EIGENLIJK?

Is het doordat we het contact met onze eigen natuur zijn kwijtgeraakt of heeft het ook te maken met de manier waarop we hebben leren denken? De geschiedenis van de ontwikkeling van de mens heen is belast met overtuigingen over hoe de wereld in elkaar steekt. Voor een groot deel bij elkaar gesprokkeld vanuit culturele en sociale waarden, wetenschappelijke denkbeelden en van generatie op generatie doorgegeven. Zo komt het dat we vanuit deze waarden veel dingen voor lief zijn gaan nemen onder het motto: zo gaan de

dingen nu eenmaal. Het verleden bepaalt dus grotendeels hoe wij in het heden denken over dingen.

EEN ANDER PERSPECTIEF

Wat zou er gebeuren als we verder zouden kijken dan het verstand alleen, en die waarden die we voor lief hebben genomen? Anders waarnemen? Uiteraard kunnen we blijven analyseren met ons geheugen, een erfenis maar zou ons dat werkelijk verder brengen of rijden we dan hetzelfde rondje op een ander paard zonder dat we dat doorhebben? Wat zou het ons brengen als we zaken eens zouden bekijken vanuit het oogpunt van de natuur? De natuur die er gewoon is. Eeuw na eeuw, jaar na jaar, dag na dag. Als we met oprechte nieuwsgierigheid zouden kijken naar de structuren van de natuur en hoe alles in tot in de perfectie harmonieus op elkaar is afgestemd, hoe zou deze natuurlijke structuur ons dagelijkse leven en werk dan kunnen beïnvloeden?

JANE GOODALL

Zouden we iets kunnen leren van de samenhang (interdependentie) die natuur ons laat zien? Als we uitgaan van interdependentie (samenhang) kunnen we verder komen dan alleen weten waarom iets werkt, namelijk te weten hoe iets kan blijven werken. En zoals de wetenschap ons al heel vaak heeft laten zien komt dat altijd aan op verbindingen. Of zoals Jane Goodall opmerkte: De mens is de verbinding tussen haar slimme hersenen en haar hart kwijtgeraakt.'

WE HEBBEN ALLES AL

Het gaat er niet om iets compleet nieuws na te streven. Want waar zou dat vandaan moeten komen? Nee, want alles wat we nodig hebben, is er al.

NEUWSGIERIGHEID

We moeten alleen onze waarnemingsorganen weer tot leven wekken. Alleen door de dingen niet te snel voor lief te nemen ('zo gaan de dingen nu eenmaal') maar met de nieuwsgierigheid van een beginneling elke dag weer vragen te stellen, komen we tot nieuwe inzichten en kunnen we bijdragen aan het scheppen van een andere toekomst.

Je weet het misschien niet meer, maar vroeger als kind was je heel goed in nieuwsgierigheid. Je was diep verzonken in wat je deed en van nature leerde je door te ervaren. Je had geen behoefte om alles wat je zag, hoorde en voelde in hokjes te stoppen die anderen voor je hadden bedacht. Hierdoor was je op de een of andere manier deel van het plaatje - jij en het kind dat aan het kijken was.

GEVOEL

Hoewel wij geen kinderen meer zijn, kunnen we als volwassenen bewust kiezen om verder te kijken dan onze conditionering als we oprecht nieuwsgierig blijven naar wat we niet weten. Zo kunnen we naast ons prachtige intellect ook leren vertrouwen op wat ons gevoel ons vertelt. Dit is namelijk een belangrijk zintuig om mee **waar te nemen**. En zoals de natuur ons elke dag vertelt, is de verbinding tussen hoofd en hart / intellect + gevoel van elk individu cruciaal voor het maken van goede beslissingen.

Wellicht denkt u nu, maar ik heb mijn leerlingpopulatie toch in beeld? Een schoolweging? Ik weet genoeg, toch?

De algemeen veronderstelde uitdrukking meten is weten is ingebed in onze maatschappij. Dit zelfs wereldwijde beeld zorgt ervoor dat zonder (visueel) bewijs iets gewoonweg niet bestaat. Maar deze vorm van denken creëert scherpe grenzen en houdt ons gevangen in een beperkte wereld. Waar ons gevoel behoefte heeft aan 'ruimte' om te groeien, rust en nieuwsgierigheid, gedijt ons brein het best als we zaken kunnen categoriseren, labelen en het in hokjes kunnen stoppen. Dit is uit veelvuldig hersenonderzoek naar voren gekomen simpelweg omdat het brein dit het minste moeite kost. Het kost gewoonweg de minste energie. We plakken dingen en mensen dus graag etiketten op met vaak uitgesproken eigenschappen, terwijl de werkelijkheid veel genuanceerder en complexer is.

En daar hebben we het vandaag met u over.

CATEGORISCHE IMPERATIEVEN

Dit worden categorische imperatieven genoemd en worden gevoed door diep ingesleten patronen van binair denken. Wat betekent eenvoudigweg dat deze vorm van denken wordt gevoed door logica en is van nature gericht op het doorlopen van enkelvoudige wegen. Zie het als een proces, waarbij het antwoord op elke vraag of stap 'ja' of 'nee' is. Overwegingen buiten deze twee antwoorden worden meestal uitgesloten.

Categorische imperatieven zijn morele geboden of principes die volgens de filosofie van de Duitse filosoof Immanuel Kant (1724-1804) universeel geldig zijn, ongeacht de omstandigheden.

Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Links of Rechts
- Geconcentreerd of afgeleid
- Stoppen of doorrijden
- zwart of wit
- goed of slecht
- wij of zij

Heel handig voor de uitvoering van het dagelijks leven, maar minder geschikt als waarnemingstool. Denken in hokjes verwerpt namelijk alle mogelijkheden die er buiten de grens ervan aanwezig zijn.

HOGE VERWACHTINGEN

Een mooi voorbeeld van mogelijkheden binnen onze waarneming is aangetoond door de quantumfysica. Namelijk als we willen bewijzen dat licht uit deeltjes bestaat nemen we ook deeltjes waar. Willen we daarentegen bewijzen dat licht een golfkarakter heeft dan zullen we ontdekken dat we ook een golfkarakter waarnemen. Uit deze onderzoeken is gebleken dat er dus geen ultieme werkelijkheid is. Op zijn minst zijn de dingen veel minder zeker dan we ze als mensen voor lange tijd hebben aangenomen. Je zou dus kunnen concluderen dat er alleen maar ontelbaar veel mogelijkheden zijn. Dat gaat u ontdekken na de pauze.

CONCLUSIE

Zorgvuldig omgaan met je eigen denkproces is dus essentieel om denken in hokjes en polarisatie te vermijden. De wereld is uiteindelijk namelijk precies hoe jij hem interpreteert.

Door open te staan voor wat we niet weten en hier vooral nieuwsgierig naar te blijven geven we ons de sleutel tot nieuwe inzichten.

Door elke dag te benaderen met de nieuwsgierigheid van de nieuweling zul je zien dat je meer gaat waarnemen en open zult staan voor alles wat er zich buiten de hokjes van je brein bevindt. De laatste onderzoeken tonen zelfs aan dat als je met je hart denkt aan het eindresultaat en het gevoel dat erbij komt kijken, het resultaat een gevolg wordt.

Citaat:

“Je schept meer met wat je bent, dan met wat je denkt”

LEIDERSCHAP

Wat betekent dit dan voor ons leiderschap? Hoe zit het nu met die ondersteuningsbehoeften?

Om te onderzoeken welke expertise er nodig is binnen uw scholen om kinderen te kunnen bieden wat ze vragen, legt de schoolleider de verbinding tussen activiteiten die de relatie tussen medewerkers en leerlingen kunnen versterken. Het is van belang als leider dat we niet alleen zenden, oordelen, beslissen, inspireren en mee te nemen naar de toekomst, maar ook regelmatig stil te staan, te vertragen en af te dalen naar de plek van ongemak, daar waar de schoen wringt en hierover kwetsbaar te durven zijn.

Hiermee toon je hoge verwachtingen ten aanzien van jezelf, wat wordt overgenomen door de harten van anderen die, zoals we hebben gezien, een enorme invloed heeft op ons brein. En dat gebruiken we veel in het onderwijs.

Hoge verwachtingen gaat dan in eerste instantie om jezelf. En nee, niet om jezelf nog harder te laten werken, juist vanuit rust, afgedaald naar waar het op dat moment over gaat.